

Nghề kỹ sư xây dựng và con đường Bát Chính Đạo

ISSN: 2734-9195 09:30 17/03/2025

Kỹ sư không chỉ xây dựng công trình, mà còn rèn luyện tâm trí và trách nhiệm với gia đình, xã hội, giống như người tu tập không chỉ thiền hành mà còn áp dụng giáo pháp vào đời sống.

Trên những công trường đầy nắng gió, giữa âm thanh ồn ã của máy móc, có những bước chân lặng lẽ nhưng đầy chắc chắn của người kỹ sư xây dựng.

Họ không bước đi vội vàng dù áp lực tiến độ công trình luôn đè nặng. Từng bước chân chậm rãi mà kiên định len lỏi giữa những giàn giáo cao tầng hay bùn đất công trình, mỗi bước đều mang theo sự tập trung và trách nhiệm lớn lao.

Một sai sót nhỏ trong quá trình làm việc có thể dẫn đến hậu quả khôn lường nên từng chuyển động của họ đều là sự cân nhắc kỹ lưỡng, không thừa, không thiếu.

Nhìn vào những bước chân ấy, ta thấy sự thông thả giữa bọn bề căng thẳng, sự điềm tĩnh trong những tình huống cam go. Phải chăng, trong sự chậm rãi ấy có ẩn chứa một hình thức thiền định giữa đời thường?

Nếu thiền hành trong Phật giáo là sự tỉnh thức trong từng hơi thở thì liệu từng bước chân của người kỹ sư có phải cũng là một cách thực hành chính niệm, an lạc trong từng thao tác của công việc? Dường như mỗi bước chân không chỉ là hành động vật lý mà còn là sự phản chiếu của tâm trí.

1. Bước chân của người kỹ sư xây dựng

Trên công trường, thời gian là một áp lực nặng nề. Mọi hạng mục đều có tiến độ gấp rút, từng giai đoạn thi công phải hoàn thành đúng hạn, bởi chỉ một ngày chậm trễ cũng có thể gây thiệt hại hàng tỷ đồng. Dưới sức ép đó, không khí làm việc luôn căng thẳng: máy móc hoạt động liên tục, công nhân di chuyển vội vã, tiếng động cơ, tiếng hàn cắt vang lên không ngừng. Nhưng giữa tất cả những bọn bề ấy, người kỹ sư vẫn phải giữ được sự điềm tĩnh, từng bước chân của họ không thể hấp tấp hay bất cẩn.

Nếu trên một tòa nhà cao tầng, một kỹ sư bước đi vội vã trên giàn giáo, chỉ một sơ suất nhỏ cũng có thể khiến họ trượt chân, hoặc bỏ lỡ dấu hiệu nguy hiểm như nền bê tông nứt gãy, ốc vít lỏng lẻo. Một quyết định hấp tấp có thể gây ra những hậu quả không thể đảo ngược. Chính vì thế, dù công trình có gấp rút đến đâu, họ vẫn phải bước đi chậm rãi, chắc chắn, mỗi bước chân đều mang theo sự quan sát và đánh giá tỉ mỉ.

Hình ảnh này gợi nhắc đến thiền hành – một phương pháp thực hành quan trọng trong Phật giáo. Trong Kinh Tứ Niệm Xứ (Satipaṭṭhāna Sutta), đức Phật dạy về thân niệm xứ, tức là nhận biết rõ ràng từng động tác của cơ thể. Khi đi, hành giả ý thức được mình đang đi; khi đứng, biết mình đang đứng; khi ngồi, biết mình đang ngồi. Từng chuyển động đều được thực hiện trong chính niệm, không cho phép sự chi phối bởi vọng tưởng hay sự xao lãng.

Phải chăng, người kỹ sư trên công trường cũng thực hành chính niệm theo cách riêng của họ. Mỗi bước chân không chỉ đơn thuần là sự di chuyển, mà còn là một quá trình chú tâm vào giây phút hiện tại, quan sát, đánh giá, đảm bảo rằng mọi thứ đều an toàn và chính xác. Nếu một hành giả thiền hành quan sát hơi thở để giữ tâm không xao động vọng tưởng, thì một kỹ sư bước đi với ý thức về sự an toàn, luôn cẩn thận từng bước để tránh sai sót trong quá trình thi công.

Như vậy, dù họ không ngồi thiền trong thiền đường, nhưng trong chính môi trường áp lực cao, họ đang thực hành một dạng thiền động – nơi mà sự tập trung, chính niệm chính là yếu tố quyết định sự thành công của công trình.

Hãy hình dung một kỹ sư giám sát công trình trên một cây cầu đang xây dựng. Anh ta bước đi chậm rãi dọc theo dầm cầu đang thi công, dưới chân là những thanh sắt đan xen, phía dưới là dòng sông chảy xiết.

Nếu vội vàng, anh ta có thể vấp ngã hoặc bỏ sót những dấu hiệu nguy hiểm như vết nứt trên bê tông hay điểm nối lỏng lẻo của hệ thống giàn giáo.

Liên hệ thực tế: Kỹ sư Santiago Calatrava, một kiến trúc sư và kỹ sư nổi tiếng người Tây Ban Nha, khi giám sát công trình cầu Peace Bridge (Canada), luôn dành thời gian đi bộ dọc theo cây cầu đang xây dựng, quan sát từng chi tiết, đánh giá từng mối hàn và kết cấu. Nhờ sự tập trung và cẩn trọng ấy, ông đã phát hiện ra những lỗi nhỏ trong kết cấu thép trước khi công trình hoàn thành, giúp đảm bảo chất lượng tuyệt đối.

Ảnh minh họa (sưu tầm)

2. Triết lý Phật giáo về bước chân và sự cẩn trọng

Trong Phật giáo, bước chân không chỉ là một hành động đơn thuần, mà còn tượng trưng cho hành trình tu tập. Đức Phật dạy rằng người tu hành phải đi trong tỉnh thức – không quá nhanh, cũng không quá chậm. Nếu bước đi quá vội vàng, tâm sẽ bị cuốn theo những vọng tưởng và lo lắng, dễ rơi vào sai lầm. Nếu bước đi quá chậm mà thiếu sự tinh tấn, có thể đánh mất cơ hội để tiến bộ.

Liên hệ với Ngũ lực trong Phật giáo:

a. Tín (Niềm tin): Một kỹ sư cần có niềm tin vào công trình mình đang xây dựng, vào sự cống hiến của mình cho xã hội. Như một hành giả có niềm tin vào con đường giác ngộ, người kỹ sư phải tin rằng mỗi viên gạch mình đặt xuống, mỗi bản vẽ mình tính toán đều đóng góp vào một công trình an toàn và bền vững.

Ví dụ thực tiễn: Kỹ sư Gustave Eiffel khi thiết kế tháp Eiffel đã bị nhiều người chỉ trích rằng công trình sẽ không vững chắc. Nhưng với niềm tin vào tính toán của mình, ông vẫn kiên trì và cuối cùng tạo ra một biểu tượng kiến trúc bền vững với thời gian.

b. Tấn (Nỗ lực, tinh tấn): Một công trình xây dựng không thể hoàn thành nếu không có sự kiên trì, nỗ lực từng ngày. Trong tu tập, nếu không tinh tấn, hành giả sẽ dễ bị lùi bước. Cũng vậy, một kỹ sư phải liên tục học hỏi, cải tiến và kiên trì với những thử thách.

Ví dụ thực tế: Trong dự án xây dựng hầm đường bộ Hải Vân, các kỹ sư Việt Nam đã đối mặt với nhiều khó khăn do địa chất phức tạp. Nhưng nhờ sự nỗ lực không ngừng, họ đã hoàn thành một trong những công trình hầm xuyên núi hiện đại nhất Đông Nam Á.

c. Niệm (Chính niệm, ý thức tỉnh giác): Một kỹ sư khi kiểm tra công trình phải có ý thức tỉnh giác, quan sát tỉ mỉ từng chi tiết để không bỏ sót bất kỳ sai sót nào. Điều này tương đồng với thiền hành trong Phật giáo, từng bước đi đều phải có chính niệm, không xao nhãng.

Ví dụ trong kinh điển: Trong Kinh Niệm Xứ, đức Phật dạy rằng khi đi, đứng, nằm, ngồi đều phải có chính niệm. Tương tự, một kỹ sư khi bước đi trên công trình cũng phải nhận biết rõ môi trường xung quanh để đảm bảo an toàn.

d. Định (Sự vững vàng, không dao động trước các tác động): Một kỹ sư không thể để bản thân bị dao động bởi áp lực tiến độ hay sự căng thẳng trên công trường. Nếu tâm không vững, họ sẽ đưa ra quyết định sai lầm trong lúc lúng túng.

e. Tuệ (Trí tuệ, nhìn xa trông rộng): Một kỹ sư giỏi không chỉ tập trung vào những chi tiết nhỏ, mà còn phải có cái nhìn tổng thể về công trình. Họ phải đảm bảo công trình bền vững theo thời gian.

Ví dụ trong Phật giáo: Đức Phật không chỉ dạy con người cách giải quyết khổ đau trong hiện tại mà còn hướng họ đến con đường giải thoát lâu dài. Một kỹ sư cũng vậy, họ không chỉ quan tâm đến việc hoàn thành công trình nhanh chóng, mà còn phải đảm bảo công trình bền vững, lâu dài trong tương lai.

Ảnh minh họa (sưu tầm)

3. Nghề kỹ sư xây dựng và con đường Bát Chính Đạo

Bát Chính Đạo là con đường thực hành giúp hành giả đi đến giác ngộ và giải thoát trong Phật giáo. Tuy nhiên, nếu nhìn ở góc độ thực tế, những nguyên tắc này không chỉ áp dụng trong cộng đồng tu tập đạo Phật mà còn có giá trị thực tiễn trong nhiều ngành nghề, đặc biệt là nghề kỹ sư xây dựng. Một công trình bền vững không chỉ cần kỹ thuật mà còn đòi hỏi đạo đức nghề nghiệp, sự cẩn trọng và tinh thần trách nhiệm – tất cả đều tương đồng với các yếu tố trong Bát Chính Đạo.

a. Chính kiến - Nhìn nhận công trình không chỉ là vật chất mà còn là giá trị nhân sinh

Chính kiến trong Phật giáo là hiểu đúng về bản chất của cuộc sống, nhân quả và con đường hướng thiện. Đối với một kỹ sư xây dựng, chính kiến không chỉ là nhìn thấy những con số, vật liệu hay bản vẽ, mà còn là hiểu được giá trị nhân sinh mà công trình mang lại. Một cây cầu không chỉ là bê tông cốt thép mà còn là con đường kết nối con người, giúp giao thương thuận lợi hơn. Một bệnh viện không chỉ là những bức tường mà còn là nơi cứu chữa biết bao bệnh nhân. Nếu một kỹ sư có chính kiến, họ sẽ làm việc với tâm thế cống hiến, không chỉ vì lợi

nhuận mà còn vì lợi ích của cộng đồng.

b. Chính tư duy - Không hấp tấp, luôn có kế hoạch rõ ràng

Chính tư duy là suy nghĩ đúng đắn, không để tham lam hay sân hận chi phối. Trong nghề xây dựng, một kỹ sư không thể chỉ lao vào công việc mà không có kế hoạch rõ ràng. Nếu hấp tấp, thiếu tư duy cẩn trọng, công trình có thể gặp sai sót nghiêm trọng.

Trong quá trình thiết kế, kỹ sư phải cân nhắc từng thông số, từ tải trọng, kết cấu, đến khả năng chịu lực của vật liệu. Chỉ một sai sót nhỏ cũng có thể dẫn đến hậu quả nghiêm trọng. Đây chính là lúc chính tư duy và chính kiến trong Bát Chính Đạo được thể hiện rõ rệt: tư duy đúng đắn, thấu đáo, dựa trên kiến thức và kinh nghiệm thực tế, thay vì hành động theo cảm tính hoặc lợi ích ngắn hạn.

c. Chính ngữ - Giao tiếp rõ ràng, minh bạch trong công việc

Chính ngữ là lời nói chân thật, không dối trá hay gây chia rẽ. Trong xây dựng, kỹ sư phải giao tiếp với nhiều bên: chủ đầu tư, công nhân, giám sát... Nếu không truyền đạt rõ ràng, minh bạch, công trình dễ xảy ra sai sót.

Ví dụ thực tế: Một kỹ sư trưởng trong dự án xây dựng A từng chia sẻ rằng thành công của dự án đến từ sự giao tiếp minh bạch giữa các đội nhóm. Khi gặp vấn đề, họ không đổ lỗi mà cùng nhau tìm giải pháp.

Ví dụ trong kinh điển: Đức Phật từng nói, một vị Tỳ-kheo nói lời chân thật giống như một cây cầu bắc qua sông, giúp mọi người đi đúng đường. Một kỹ sư cũng vậy, nếu lời nói không rõ ràng, công trình có thể gặp nguy hiểm.

d. Chính nghiệp - Làm việc với đạo đức, trách nhiệm, không gian dối

Chính nghiệp là hành động đúng đắn, không làm tổn hại đến người khác. Trong nghề kỹ sư, điều này thể hiện qua việc đảm bảo chất lượng công trình, không làm giả vật liệu, không gian dối để trục lợi. Trong Luật Tạng, đức Phật dạy rằng dù làm bất cứ nghề gì cũng phải đặt đạo đức lên hàng đầu. Một kỹ sư xây dựng cũng cần tuân theo nguyên tắc này.

e. Chính mạng - Nghề nghiệp chính đáng, xây dựng vì cộng đồng

Chính mạng là kiếm sống bằng nghề chân chính. Một kỹ sư không chỉ làm việc để kiếm tiền mà còn vì giá trị xã hội, tạo ra những công trình bền vững.

Liên hệ Phật giáo: Đức Phật luôn dạy rằng người tu hành phải chọn nghề nghiệp không gây hại cho xã hội. Một kỹ sư cũng vậy, nếu đặt lợi ích cộng đồng lên trên hết, họ sẽ đóng góp nhiều hơn cho xã hội.

f. Chính tinh tấn - Nỗ lực không ngừng để cải thiện chất lượng công trình

Chính tinh tấn là sự nỗ lực kiên trì, không bỏ cuộc giữa chừng. Trong xây dựng, một kỹ sư phải luôn học hỏi, cải tiến kỹ thuật để công trình ngày càng bền vững.

Ví dụ thực tế: Các kỹ sư Nhật Bản đã liên tục cải tiến công nghệ chống động đất, giúp nhiều tòa nhà vẫn đứng vững sau những trận động đất lớn.

Liên hệ Phật giáo: Trong Kinh Pháp Cú dạy rằng "*Như nước nhỏ giọt xuyên qua đá, sự kiên trì sẽ dẫn đến thành công.*"

g. Chính niệm - Tập trung vào công việc, không để tâm xao động

Chính niệm là sự tỉnh thức, tập trung vào thực tại. Trong xây dựng, nếu một kỹ sư mất tập trung, chỉ một sai sót nhỏ cũng có thể dẫn đến hậu quả lớn.

Ví dụ thực tế: Trong quá trình xây dựng Nhà hát Opera Sydney, các kỹ sư đã phải duy trì sự tập trung cao độ để đảm bảo từng đường cong đều chính xác.

h. Chính định - Duy trì sự bình tĩnh dù áp lực cao

Chính định là sự vững vàng, không bị dao động trước khó khăn. Trong ngành xây dựng, kỹ sư luôn chịu áp lực từ tiến độ, thời gian, tài chính... nếu mất bình tĩnh, họ sẽ đưa ra quyết định sai lầm. Mỗi bước chân của người kỹ sư xây dựng không chỉ là bước đi trên công trường, mà còn là sự thực hành Bát Chính Đạo. Khi họ làm việc với chính kiến, chính nghiệp, chính niệm..., họ không chỉ xây dựng công trình vật chất mà còn dựng lên những giá trị nhân văn và đạo đức bền vững cho xã hội.

Ví dụ thực tế: Trong dự án đường hầm Gotthard (Thụy Sĩ), các kỹ sư đã phải kiên trì suốt hơn 40 năm để hoàn thành công trình vĩ đại này.

Ảnh minh họa (sưu tầm)

4. Kết luận

Người kỹ sư xây dựng không chỉ kiến tạo những công trình vật chất mà còn đang lặng lẽ xây dựng chính tâm mình. Giữa những áp lực về tiến độ, chất lượng, và sự an toàn, họ đặt từng viên gạch lên nền móng cho sự cẩn trọng, kiên nhẫn và trách nhiệm trong chính tâm hồn mình.

Giống như một hành giả trên con đường tu tập, mỗi bước chân của người kỹ sư là một bước đi trong tỉnh thức. Khi bước trên giàn giáo cao hàng chục mét, họ không thể lơ là, mà phải vững chãi, chú tâm từng giây phút. Khi đứng trước bản thiết kế, họ không thể quyết định vội vàng mà phải tính toán tỉ mỉ từng chi tiết. Điều này không khác gì một hành giả thiền định, luôn biết rõ mình đang làm gì, đang ở đâu, và hậu quả của mỗi hành động. Một người lao động chân chính không chỉ làm việc để kiếm sống mà còn là để thực hành hạnh kiểm và vun bồi đức hạnh. Một kỹ sư nếu làm việc với tinh thần chuyên chú và có trách nhiệm,

bằng tâm chân thật, họ không đơn thuần là người lao động mà còn là những hành giả trên con đường tu tập giữa đời thường.

Khi một cây cầu hoàn thành, hàng ngàn người có thể đi qua mà không biết đến người đã thiết kế nó. Khi một tòa nhà mọc lên, ít ai nhớ đến người đã tính toán từng mảnh kết cấu để đảm bảo sự vững chắc. Nhưng người kỹ sư không cần ai ghi nhận, bởi mỗi công trình chính là dấu chân họ để lại, không chỉ trên mặt đất mà còn trong chính tâm hồn họ, những dấu chân của tỉnh thức, trách nhiệm và cống hiến. Và như thế, trong mỗi bước chân trên công trường, họ không chỉ xây dựng thế giới bên ngoài mà còn xây dựng con đường giác ngộ cho riêng mình.

Tuy nhiên, trên cả tâm hồn cá nhân, họ còn xây dựng tổ ấm gia đình bằng từng bước chân của sự nhẫn nại, tình yêu thương và lòng bao dung. Sự nhẫn nại giúp họ đối mặt với những áp lực và mệt mỏi trong công việc mà không trút giận lên gia đình. Đúng như câu nói "*nhà là nơi bão dừng sau cánh cửa*", sự bao dung giúp họ thấu hiểu và yêu thương vợ con dù những bộn bề đời thường vẫn bám lấy họ mỗi ngày.

Người kỹ sư, dù đang đối diện với những áp lực không chỉ trên công trường mà còn trong đời sống, vẫn luôn duy trì đức tính kiên nhẫn, bao dung. Họ hiểu rằng, giống như xây dựng một công trình kiên cố, tổ ấm gia đình cũng cần được xây dựng từ những viên gạch của tình thương, sự kiên trì và lòng vị tha. Giữa bao áp lực từ công việc, họ mang theo trong tâm mình hình ảnh gia đình, những người thân yêu đang chờ đợi. Từng giây phút cẩn trọng, từng quyết định đầy trách nhiệm không chỉ là để hoàn thành công trình mà còn là để đảm bảo một cuộc sống bền vững cho gia đình.

Vậy nên, bước chân của người kỹ sư không chỉ là sự tỉnh thức trên hành trình nghề nghiệp, nội tâm, mà còn là sự chính niệm trong việc bảo vệ gia đình. Kỹ sư không chỉ xây dựng công trình, mà còn rèn luyện tâm trí và trách nhiệm với gia đình, xã hội, giống như người tu tập không chỉ thiền hành mà còn áp dụng giáo pháp vào đời sống để tốt đẹp hơn. Thiền hành và xây dựng tưởng chừng khác biệt nhưng thực ra lại có nhiều điểm tương đồng. Cả hai đều đòi hỏi sự tập trung, chính niệm và trí tuệ. Và quan trọng nhất, cả hai đều hướng đến sự bền vững – một công trình vững chãi cũng như một tâm hồn an trú giữa dòng đời biến động.

Tác giả: **Liên Tịnh**